

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6, 106 74 Αθήνα

T: 2107233221-2 | W: www.nchr.gr | E: info@nchr.gr

**Επιτόπια επίσκεψη ΕΕΔΑ στη Σάμο: Μη σύμφωνες με τα βασικά πρότυπα
οι συνθήκες υποδοχής στην ΚΕΔ Σάμου**

2 Απριλίου 2024

Αντιπροσωπεία της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), με επικεφαλής τον Αντιπρόεδρο αυτής κ. Γιάννη Ιωαννίδη και μέλη τους κ.κ. Αλέξανδρο Κωνσταντίνου (Προεδρεύων Γ' τμήματος), Σπύρο Απέργη (Αν. Προεδρεύων Γ' τμήματος) και Εύα Τζαβαλά (Συντονίστρια Επιστημονικού Προσωπικού) επισκέφθηκε τη Σάμο στις **6 και 7 Φεβρουαρίου 2024** για τη διερεύνηση των συνθηκών υποδοχής των αιτούντων διεθνή

προστασία στα σύνορα. Αντίστοιχη επίσκεψη είχε πραγματοποιήσει και το 2020. Η Εθνική Επιτροπή, σε τακτά χρονικά διαστήματα, όταν κρίνει ότι αυτό είναι απαραίτητο για την εκπλήρωση της αποστολής της, προβαίνει σε επιτόπιες επισκέψεις σε χώρους ενδιαφέροντος για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Κατά την πρόσφατη επίσκεψη στη Σάμο, έγινε αυτοψία στους χώρους της Κλειστής Ελεγχόμενης Δομής και έλαβαν χώρα συναντήσεις με τους προϊσταμένους των γραφείων υποδοχής και ασύλου, σωμάτων ασφαλείας, φορέων και οργανισμών υγείας καθώς και με εκπροσώπους διεθνών οργανισμών, μη κυβερνητικών οργανώσεων και κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στο πεδίο (εντός και εκτός δομής).

Στην έκθεση αυτή παρατίθενται ορισμένες διαπιστώσεις (ευρήματα) και συστάσεις προς την Πολιτεία με σκοπό την πρόληψη πιθανών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς η κατάσταση, όπως έκρινε η Επιτροπή, είναι **σε ορισμένα πεδία οριακή εκθέτοντας τους διαμένοντες σε απολύτως ακατάλληλες συνθήκες και άμεσο κίνδυνο**. Συγκεκριμένα:

Τοποθεσία, εγκαταστάσεις, διαχείριση πληθυσμού και παροχή υπηρεσιών στην ΚΕΔ

Η κατασκευή της Κλειστής Ελεγχόμενης Δομής στη θέση Ζερβού στην Ανατολική Σάμο αποτέλεσε επιλογή κατά τον επανασχεδιασμό των κέντρων υποδοχής στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου μετά το 2020 και τη διαπίστωση ότι οι υφιστάμενες τότε δομές δεν επαρκούσαν για τη φιλοξενία του αφικνούμενου προσφυγικού και μεταναστευτικού πληθυσμού με όρους αξιοπρέπειας. Η ΕΕΔΑ είχε ήδη εκφράσει τις επιφυλάξεις της πριν την έναρξη λειτουργίας της εν λόγω εγκατάστασης σχετικά με την κατασκευή μιας μεγάλης χωρητικότητας δομής εκτός οικισμού, σε απομακρυσμένη περιοχή και χωρίς αυτή να συνδέεται με το δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης του

νησιού.¹ Η δομή αυτή έχει κτιστεί σε ορεινή και δύσβατη περιοχή, σε απόσταση περίπου 9χλμ από το Βαθύ της Σάμου σε σημείο που δεν υπάρχει καθόλου βλάστηση και σκιά (εντός ή

¹ ENNHRI/GNCHR, [National Report](#) on the situation of human rights of migrants at the borders, σελ.45.

εκτός της δομής) ενώ η ασφαλόστρωση παντού αυξάνει επικίνδυνα τις υψηλές θερμοκρασίες το καλοκαίρι. Συνδέεται δε οδικώς με το Βαθύ με αυτοκίνητο ή ΚΤΕΛ.

Την ημέρα της επίσκεψης της ΕΕΔΑ, αρκετοί από τους διαμένοντες περίμεναν το λεωφορείο στον ήλιο επί μακρόν (5-7 δρομολόγια την ημέρα για να εξυπηρετήσουν πάνω από 3.500 άτομα) ενώ όσοι δεν είχαν χρήματα για το αντίτιμο (αυξήθηκε πρόσφατα κατά 30%) και μπορούσαν, μετακινούνταν με τα πόδια μέχρι το Βαθύ (απόσταση περίπου 1 ½ ώρας). Ως προς την εξυπηρέτηση των παιδιών προσφύγων που φοιτούν στα τοπικά σχολεία, όπως πληροφορήθηκε η ΕΕΔΑ, αυτή διασφαλίζεται από την Περιφέρεια με σχολικά λεωφορεία. Η εν λόγω ειδική πρόβλεψη καταλαμβάνει μόνο μαθητές Δημοτικού. Οι μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου εξυπηρετούνται με τα ΚΤΕΛ δωρεάν.

Η Δομή περιβάλλεται από διπλή περίφραξη ασφαλείας τύπου NATO² και η φύλαξη της δομής έχει ανατεθεί συνδυαστικά στην Ελληνική Αστυνομία και την ιδιωτική εταιρεία φύλαξης G4S. Κατά την επίσκεψη της ΕΕΔΑ, η παρουσία τόσο των αστυνομικών όσο και των ιδιωτικών φρουρών ήταν έντονη και πολυπληθής. Έλεγχος πραγματοποιείται με ηλεκτρονικά, μαγνητικά και βιομετρικά συστήματα (παρουσία προσωπικού) κατά την είσοδο και έξοδο από τη δομή ενώ δεν είναι σαφές εάν υπάρχει άδεια από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα για την παρακολούθηση των διαμενόντων στον καταυλισμό με κάμερες. Την ημέρα που επισκέφθηκε η ΕΕΔΑ την ΚΕΔ, μικρή αναμονή υπήρχε κατά την είσοδο στη δομή για όσους δεν ήταν εφοδιασμένοι ακόμα με κάρτα αιτούντος διεθνή προστασία. Εσωτερικά, κάθε τομέας είναι στεγανός, με αποτέλεσμα να μην είναι ελεύθερα προσπελάσιμος προς κάθε κατεύθυνση από τους διαμένοντες. Έλεγχος πραγματοποιείται για τη μετακίνηση ανάμεσα στους χώρους φιλοξενίας, κοινόχρηστους χώρους και χώρους διοίκησης. Κατά την ημέρα επίσκεψης όσο και συνολικά τους τελευταίους μήνες επικρατεί ηρεμία εντός της δομής όπου έχουν σημειωθεί ελάχιστα περιστατικά ασφαλείας.

² <https://migration.gov.gr/ked-samoy-kleisti-elegchomeni-domi-samoy/>

Η έντονη παρουσία προσωπικού ασφαλείας σε συνδυασμό με τα συμπληρωματικά

μέτρα ασφαλείας (κάμερες παρακολούθησης τοποθετημένες στους εξωτερικούς χώρους – όχι μόνο στους κοινόχρηστους- και συρματοπλέγματα παντού – διπλά στην περιφράξη-) προσομοιάζει στον τρόπο διαχείρισης και λειτουργίας ενός κέντρου κράτησης. Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών αναφέρουν ότι οι υποδομές υψίστης ασφαλείας επηρεάζουν την ψυχική υγεία των διαμενόντων που συχνά φέρουν τραύματα από εμπειρίες στις χώρες καταγωγής ή διέλευσης.³ Η ΕΕΔΑ υπενθυμίζει την Απόφαση ΟΙ/3/2022/MHZ της Ευρωπαϊκής Συνηγόρου σχετικά με τον σεβασμό των δικαιωμάτων του

Ανθρώπου στις εγκαταστάσεις των ελληνικών νησιών, όπου κατόπιν εξέτασης των εφαρμοζόμενων μέτρων ασφαλείας υπογραμμίζει ότι οι εγκαταστάσεις αυτές (ΚΕΔ) «προσομοιάζουν σε εγκαταστάσεις κράτησης» και σημειώνει «[ε]ίναι αμφίβολο πώς μπορεί να διασφαλιστεί ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και η προστασία του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και των ευάλωτων ατόμων, εάν οι κάτοικοι αναγκάζονται να παραμείνουν σε ένα τέτοιο περιβάλλον».⁴

Ως προς τις εγκαταστάσεις, εντός της Δομής, λειτουργεί μόνο το Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) – το Προαναχωρησιακό Κέντρο Κράτησης (ΠΡΟΚΕΚΑ) δεν λειτούργησε ποτέ. Ξεχωριστός χώρος (τμήμα) φιλοξενεί τα ασυνόδευτα αγόρια και κορίτσια (σε διαφορετικά κτίρια η κάθε ομάδα). Λόγω του υπερπληθυσμού, ο χώρος που είχε αρχικά προβλεφθεί ως χώρος στέγασης

³ Γιατροί Χωρίς Σύνορα, *Κλειστά κέντρα για τους πρόσφυγες που φτάνουν στα ελληνικά νησιά: Ένα χρόνο αργότερα, «όλοι υποφέρουν από προβλήματα ψυχικής υγείας*, 30/11/2022.

⁴ <https://www.ombudsman.europa.eu/en/decision/en/170792>. Βλ. επίσης UN Working Group on the use of mercenaries and private military and security companies, *End-of-mission statement*, 16 Δεκεμβρίου 2022 “The Working Group also noted the use of high-tech security systems in the migration centres which includes cameras and motion sensors, and uses algorithms to automatically predict behaviours and flag threats such as the presence of guns, unauthorised vehicles, or unusual visits into these asylum centres. ‘These disproportionate security and surveillance measures developed by private technology companies infringe on the fundamental rights of those held in these centres, including their rights to freedom of movement and privacy,’ the experts said”.

μονογονεϊκών οικογενειών δεν λειτουργεί ως τέτοιος αλλά έχει δοθεί προς χρήση σε μεικτό πληθυσμό, όπως επίσης και κτίρια διοικητικών υπηρεσιών και χώροι εστίασης έχουν διατεθεί επίσης προς φιλοξενία των νέων αφίξεων καθώς η δομή, κατά το χρόνο επίσκεψης της ΕΕΔΑ, λειτουργούσε πάνω από την προβλεπόμενη χωρητικότητα.

Την ημέρα της επίσκεψης της Επιτροπής στην ΚΕΔ Σάμου διέμεναν 3.883 άτομα, αριθμός που υπερβαίνει τη δυναμική της Δομής (ΚΕΔ Σάμου). Καθώς οι διαμένοντες στη Δομή συστηματικά από τον Σεπτέμβριο του 2023 υπερβαίνουν τη χωρητικότητα της Δομής, σημαντικός αριθμός διαμενόντων έχει τοποθετηθεί και διαμένει σε κτήρια διοικητικών υπηρεσιών και στο εστιατόριο, σε κοινόχρηστους χώρους όπου διαμένουν από κοινού μόνοι άντρες, οικογένειες με μικρά παιδιά, μονογονεϊκές οικογένειες με μικρά παιδιά και μόνες γυναίκες, αναγκασμένοι να κοιμούνται στο πάτωμα, χωρίς επαρκή πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υγιεινής και χωρίς καμία ιδιωτικότητα και ασφάλεια. Τα άτομα στα κτήρια των διοικητικών υπηρεσιών και του εστιατορίου, δηλαδή χωρίς κατάλληλες υποδομές διαμονής, υπολογίζονται σε 600-700 κατά την ημέρα της επίσκεψης (7/2//2024). Σύμφωνα με τη διοίκηση της ΚΕΔ, οι διαμένοντες ήταν 3.883 άτομα ενώ υπήρχαν 695 μη καταγραμμένοι αλλοδαποί την ως άνω ημέρα της επίσκεψης. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Υπουργείου 3.565 άτομα φιλοξενούνταν στην ΚΕΔ την ημέρα της επίσκεψης (7/2/2024).⁵ Η διαφορά αυτή προκύπτει ενδεχομένως γιατί την ίδια ημέρα πραγματοποιήθηκε επιχείρηση μεταφοράς πληθυσμού από την ΚΕΔ Σάμου στην ενδοχώρα. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι μετακινήσεις στην ενδοχώρα είχαν σταματήσει στα μέσα Νοεμβρίου 2023 λόγω εξάντλησης του σχετικού προϋπολογισμού και επανεκκίνησαν το Φεβρουάριο 2024.

Η χωρητικότητα της δομής τον Φεβρουάριο 2024 δηλώνεται επισήμως στις 3.650 κλίνες ενώ μέχρι την 27/9/2023 η χωρητικότητά της δομής δηλωνόταν στις 2.040 κλίνες. Εν μια νυκτί, στις 28/9/2023 η χωρητικότητα της δομής άλλαξε από 2.040 σε 3.659.

⁵ Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Ελέγχου και Επιτήρησης Συνόρων, [Εικόνα της Κατάστασης Νήσων Ανατολικού Αιγαίου της 7/2/2024](#).

Αθήνα, 28/9/2023

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ
ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΣΥΝΟΡΩΝ (Ε.Σ.Κ.Ε.Ε.Σ.)

ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΝΗΣΩΝ ΑΝΑΤ. ΑΙΓΑΙΟΥ ΤΗΣ 27/09/2023

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΛΕΣΒΟΣ		ΧΙΟΣ		ΣΑΜΟΣ		ΛΕΡΟΣ		ΚΩΣ		ΛΟΙΠΑ ΝΗΣΙΑ (γ)		ΣΥΝΟΛΟ	
	ΔΙΑΜ.	ΔΥΝ.	ΔΙΑΜ.	ΔΥΝ.	ΔΙΑΜ.	ΔΥΝ.	ΔΙΑΜ.	ΔΥΝ.	ΔΙΑΜ.	ΔΥΝ.	ΔΙΑΜ.	ΔΥΝ.	ΔΙΑΜ.	ΔΥΝ.
Κ.Υ.Τ./Κ.Ε.Δ. (α)	4.983	8.000	922	1.014	4.065	2.040	2.191	1.780	2.272	2.356			14.433	15.190
ΛΟΙΠΕΣ ΔΟΜΕΣ (β)	0	352											0	352

Αθήνα, 29/9/2023

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ
ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΣΥΝΟΡΩΝ (Ε.Σ.Κ.Ε.Ε.Σ.)

ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΝΗΣΩΝ ΑΝΑΤ. ΑΙΓΑΙΟΥ ΤΗΣ 28/09/2023

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΛΕΣΒΟΣ		ΧΙΟΣ		ΣΑΜΟΣ		ΛΕΡΟΣ		ΚΩΣ		ΛΟΙΠΑ ΝΗΣΙΑ (β)		ΣΥΝΟΛΟ	
	ΔΙΑΜ.	ΔΥΝ.	ΔΙΑΜ.	ΔΥΝ.	ΔΙΑΜ.	ΔΥΝ.	ΔΙΑΜ.	ΔΥΝ.	ΔΙΑΜ.	ΔΥΝ.	ΔΙΑΜ.	ΔΥΝ.	ΔΙΑΜ.	ΔΥΝ.
Κ.Ε.Δ.	4.947	3.840	935	1.014	4.123	3.659	2.206	2.150	2.282	2.923			14.493	13.586
ΛΟΙΠΕΣ ΔΟΜΕΣ (α)	0	352											0	352

Η αύξηση των κλινών αποδίδεται από τη Διοίκηση στην προσθήκη κλινών από το ΠΡΟΚΕΚΑ που δόθηκαν προς χρήση στο ΚΥΤ καθώς και στη διαφορά μεταξύ ονομαστικής και πραγματικής χωρητικότητας της Δομής. Σημειώνεται ότι η ονομαστική χωρητικότητα του ΠΡΟΚΕΚΑ Σάμου είναι 960 ατόμων,⁶ η νέα δηλωθείσα χωρητικότητα δεν αντιστοιχεί στο άθροισμα χωρητικότητας ΚΥΤ και ΠΡΟΚΕΚΑ (συνολικά 3.000 θέσεις έναντι 3.650 δηλωθείσες θέσεις φιλοξενίας). Η ΕΔΔΑ υπογραμμίζει την ανάγκη διαφάνειας και αξιοπιστίας των σχετικών στοιχείων και σε κάθε περίπτωση συνιστά η εν λόγω διευκρίνιση να αποτυπωθεί και στα επίσημα στατιστικά έγγραφα.

Ως προς τη φιλοξενία, έστω και προσωρινή, του πληθυσμού στους κοινόχρηστους χώρους, σε κτήρια διοίκησης και στο εστιατόριο, η ΕΕΔΑ σημειώνει ότι σε καμία περίπτωση οι εν λόγω συνθήκες, όπως διαπιστώθηκε και κατά την αυτοψία, δεν πληρούν τα πρότυπα της Οδηγίας 2013/33 περί Συνθηκών Υποδοχής.⁷ **Εκατοντάδες άνθρωποι διαμένουν σε καθεστώς συνωστισμού, σε κοινό χώρο χωρίς να διασφαλίζεται οιαδήποτε ιδιωτικότητα και ασφάλεια (μόνοι άντρες, μόνες γυναίκες και οικογένειες με παιδιά διαμένουν σε ενιαίο χώρο) ούτε κατάλληλη διαμονή (οι περισσότεροι εξ αυτών κοιμούνται στο πάτωμα πάνω σε κουβέρτες και κούτες, χωρίς κρεβάτι και χωρίς στρώμα) ενώ δεν**

⁶ <https://migration.gov.gr/ked-samoy-kleisti-elegchomeni-domi-samoy/>

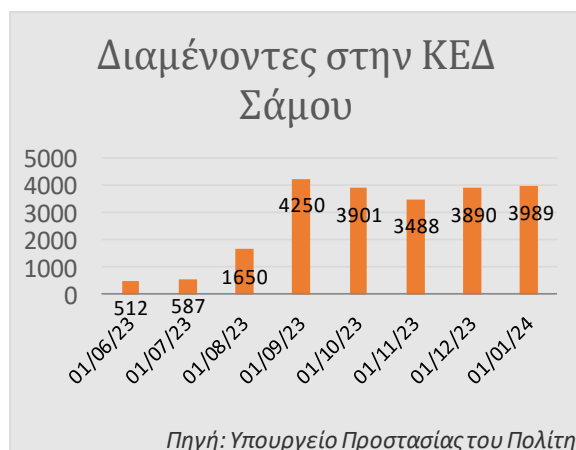
⁷ Άρθρα 11, 17, 18 Οδηγίας 2013/33/ΕΕ. Βλ. επίσης [EASO Guidance](#) on reception conditions: operational standards and indicators, 2016. [EUAA practical tool](#) on the design and management of modular reception centres, 2022.

υπάρχει εντός του χώρου ντους και επαρκής πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υγιεινής. Εξαιτίας δε του υπερπληθυσμού, έχουν επιβαρυνθεί όλες οι παρεχόμενες υπηρεσίες και η πρόσβαση σε αυτές: όπως αναφέρθηκε στην ΕΔΔΑ, μεταξύ άλλων οι διαμένοντες αναγκάζονται να αναμένουν περί τη 1 – 1 ½ ώρα για τη διανομή του φαγητού.

Υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι αιτούντες διεθνή προστασία δεν μπορούν να στερηθούν, ακόμη και προσωρινά, την προστασία των ελάχιστων προτύπων που ορίζονται από την Οδηγία περί Συνθηκών Υποδοχής, στο πλαίσιο και του άρθρου 1 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (σεβασμός και προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας).⁸

Απολύτως ανεπαρκής παροχή νερού

Σοβαρότατη έλλειψη συνιστά η μη 24ωρη υδροδότηση της δομής και η απολύτως ανεπαρκής παροχή νερού σε αυτήν. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έλαβε επισήμως η αντιπροσωπεία της ΕΕΔΑ, η παροχή νερού στο ΚΥΤ γίνεται για ελάχιστες ώρες την ημέρα (2-4 ώρες/ημέρα σύμφωνα με τη Διοίκηση ή 1-3 ώρες την ημέρα σύμφωνα με άλλες αναφορές).

Ήδη από την κατασκευή της δομής, το ζήτημα της μη σύνδεσης της με το δίκτυο ύδρευσης του νησιού είχε επισημανθεί από φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η λύση που προκρίθηκε από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου ήταν η εξυπηρέτηση της ΚΕΔ με δική της γεώτρηση. Η παροχή νερού ήταν ανεπαρκής ήδη προ της κατακόρυφης αύξησης των διαμενόντων,⁹ και επιδεινώθηκε δραματικά από το καλοκαίρι του 2023 και εξής.

⁸ Cimade and GISTI C 179-11, παρ. 56.

⁹ Βλ. [Απάντηση του Υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου σε κοινοβουλευτική ερώτηση](#), 20 Οκτωβρίου 2023: «Από τον Απρίλιο του 2023 [...] εφαρμόστηκε το σύστημα της ελεγχόμενης διακοπής υδροδότησης στην Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή της Σάμου [...]»; Βλ. επίσης Infomigrants.net, [Greece: Migrants at Samos camp without running water](#), 18 Μαΐου 2022, όπου αναφέρονται προβλήματα υδροδότησης και παροχή νερού για δύο ώρες την ημέρα τον Μάιο του 2022.

Η γεώτρηση αποδίδει 40-60 κυβικά νερού την ημέρα ενώ οι ανάγκες της δομής υπολογίζονται από τη Διοίκηση σε 240-300 κυβικά νερό. Μέχρι την 15/1/2024 υπήρχε ανάδοχος, ο οποίος παρείχε το επιπλέον νερό στη δομή (καθημερινά εκτός Κυριακής). Με τη λήξη της σύμβασης, η δομή εξυπηρετείται προσωρινά από την Πυροσβεστική Υπηρεσία η οποία τροφοδοτεί καθημερινά τη δομή (και Κυριακή) με επιπλέον κυβικά νερού, τα οποία ωστόσο δεν επαρκούν για το σύνολο των αναγκών. Όπως αναφέρθηκε στην ΕΕΔΑ, το Υπουργείο γνωρίζει το ζήτημα και εξετάζει τις δυνατότητες που υπάρχουν.

Ανεξαρτήτως των ανωτέρω, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι το ζήτημα είναι άκρως επείγον καθώς χωρίς νερό, οι διαμένοντες είναι αδύνατο να εξυπηρετήσουν τις πιο βασικές τους ανάγκες, δεν λειτουργούν οι τουαλέτες/ντους, δεν λειτουργούν τα πλυντήρια ρούχων που είναι εγκατεστημένα στη Δομή και είναι παρά πολύ δύσκολο έως αδύνατο να φροντίσουν την προσωπική τους υγιεινή. Σε κάθε διαμένοντα δίνεται 1,5 λίτρο πόσιμο νερό την ημέρα. Εκτός από τις όποιες συνέπειες στην καθαριότητα και την υγιεινή του πληθυσμού, **άμεσος κίνδυνος υπάρχει και για την υγεία των διαμενόντων στην ΚΕΔ** καθώς υπάρχουν αρκετά κρούσματα ψώρας. Ο εκρηκτικός συνδυασμός συνωστισμού, έλλειψης νερού και φαρμάκων συνιστά άμεσο κίνδυνο για την υγεία και την ευημερία των διαμενόντων. Σημειώνεται ότι την περίοδο που επισκέφθηκε η ΕΕΔΑ τη Δομή, ο ΕΟΔΥ δεν διέθετε την κατάλληλη φαρμακευτική αγωγή για την ψώρα λόγω έλλειψης στον προμηθευτή του και αναμενόταν η άμεση προμήθεια του σκευάσματος με άλλο τρόπο. Επιπλέον, η έλλειψη νερού επηρεάζει και τους εργαζόμενους στη δομή, των οποίων οι συνθήκες εργασίας υποβαθμίζονται.

Απουσία γιατρού στην ΚΕΔ Σάμου

Παράλληλα, οι υπηρεσίες υγείας που παρέχονται στη δομή είναι από εξαιρετικά ανεπαρκείς έως ανύπαρκτες. Με δυσκολία αντιμετωπίζονται μόνο τα επείγοντα περιστατικά τα οποία παραπέμπονται στο Γενικό Νοσοκομείο Σάμου. Η μεταφορά προς το ΓΝΣ γίνεται είτε με το 1 μοναδικό ασθενοφόρο του νησιού είτε με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο τρόπο. **Γιατρός δεν υπήρξε ποτέ στη δομή καθώς η προκήρυξη του ΕΟΔΥ για την κάλυψη των δυο θέσεων ιατρών στη δομή κατέληξε άγονη.** Την περίοδο που επισκέφθηκε η ΕΕΔΑ τη Δομή, στο ιατρείο υπηρετούσαν 1 ψυχολόγος, 4 νοσηλεύτες, 1 επισκέπτης υγείας και 1 Συντονιστής αυτών (νοσηλεύτης και ο ίδιος) για συνολικό πληθυσμό 3.883 ατόμων, μεταξύ των οποίων

σημαντικός αριθμός προσώπων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, ανήλικοι, επιζώντες βίας και διώξεων κτλ. Εθελοντές γιατροί από το Νοσοκομείο ή στρατιωτικοί γιατροί επισκέπτονται κατά διαστήματα τη ΚΕΔ για την υπογραφή των πιστοποιητικών υγείας, τον εμβολιασμό πληθυσμού και άλλες ιατρικές πράξεις. Υπηρεσίες υγείας παρέχουν και οι Γιατροί χωρίς Σύνορα εντός της ΚΕΔ (πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, φροντίδα της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και ψυχολογική στήριξη).

Το δε Γενικό Νοσοκομείο Σάμου το οποίο παρέχει δευτεροβάθμια νοσοκομειακή περίθαλψη κατακλύζεται καθημερινά από περιστατικά πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας (πχ ρύθμιση ινσουλίνης), τα οποία αφενός δεν θα έπρεπε να αντιμετωπίζει και αφετέρου αντικειμενικά δεν μπορεί να εξυπηρετήσει λόγω έλλειψης διερμηνείας και υποστελέχωσης του ίδιου του Νοσοκομείου. Κοινό τόπο όλων των υπηρεσιών, φορέων, οργανισμών και οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στη ΚΕΔ αποτελεί η σοβαρή ανησυχία για τη συστηματική πλημμελή παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ψυχοκοινωνικής αρωγής στους διαμένοντες στη ΚΕΔ. Προσκόμματα δημιουργούνται τόσο στη γρήγορη και ακώλυτη διεκπεραίωση των διοικητικών διαδικασιών που προϋποθέτουν τη σύμπραξη ιατρού όσο και κυρίως στον εντοπισμό και την παραπομπή των ευάλωτων προσώπων στις κατάλληλες υπηρεσίες παροχής ιατρικής φροντίδας και ειδικής ψυχοκοινωνικής στήριξης που προβλέπει η νομοθεσία και χρήζει η κατάστασή τους. **Να σημειωθεί ότι μόλις στις**

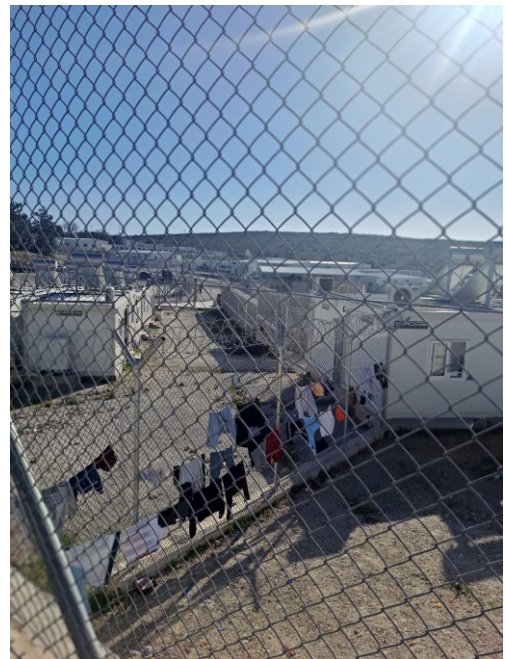

5/2/2024, μια ημέρα πριν την επίσκεψη της Επιτροπής στην ΚΕΔ Σάμου, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκανε δεκτή αίτηση Ασφαλιστικών Μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 39 του Κανονισμού του Δικαστηρίου, για μονογονεϊκή οικογένεια, μητέρα διαμένουσα στη δομή με το ανήλικο παιδί της λόγω έλλειψης παροχής κατάλληλου φαγητού, νερού, ρουχισμού και ιατρικής φροντίδας στη δομή και διέταξε τις ελληνικές Αρχές «να στεγάσουν επείγοντως τις προσφεύγουσες σε ασφαλές και κατάλληλο κατάλυμα και να διασφαλίσουν την

παροχή φαγητού, νερού, ρούχων και ιατρικής περίθαλψης στις προσφύγουσες».¹⁰ Να σημειωθεί ότι και τον Σεπτέμβριο του 2023, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου είχε χορηγήσει Ασφαλιστικά Μέτρα για διαμένονσα στη Δομή.¹¹

Η ΕΕΔΑ, εξαιρετικά ανήσυχη για το επίπεδο παροχής υπηρεσιών υγείας στους διαμένοντες στη Δομή, μεταξύ αυτών ηλικιωμένοι, παιδιά, γυναίκες θύματα βίας και άτομα με μακροχρόνιες ασθένειες, κρούει τον κώδωνα κινδύνου στην Πολιτεία προκειμένου άμεσα και κατά προτεραιότητα να εξασφαλίσει την εξυπηρέτηση του πληθυσμού από ιατρούς, κατάλληλων ειδικοτήτων και επαρκείς σε αριθμό για τους διαμένοντες.

Άλλες ελλείψεις που εντόπισε η ΕΕΔΑ κατά την επιτόπια επίσκεψη αφορούν στην έλλειψη μη διατροφικών ειδών (*non-food items*) και συγκεκριμένα ρουχισμού και παπουτσιών. Οι σχετικές ανάγκες καλύπτονται περιστασιακά και με μη οργανωμένο τρόπο από δωρεές και όχι από την Πολιτεία ως οφείλει. Ιδίως δε όπως είναι εύκολα αντιληπτό ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, πχ διάσωσης στη θάλασσα, η μη παροχή καθαρών και στεγνών ρούχων και παπουτσιών με την άφιξη των διασωθέντων στην ΚΕΔ είναι ζήτημα αξιοπρέπειας και επιβίωσης. Κατά το παρελθόν, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών βοηθούσαν στον τομέα αυτό, ωστόσο με την αυστηροποίηση των προϋποθέσεων εισόδου στην ΚΕΔ (εγγραφή στο μητρώο), η ανθρωπιστική αυτή δράση σταμάτησε. Εθελοντικές οργανώσεις, όπως η Samos volunteers παρέχουν ρούχα και παπούτσια εκτός δομής.

¹⁰ ΕΔΔΑ, Η.Τ. και Μ.Τ. κατά Ελλάδα (αρ. προσφυγής 2868/24), Απόφαση επί Ασφαλιστικών Μέτρων, 5 Φεβρουαρίου 2024 σε I Have Rights, [Degradng conditions in Samos CCAC: The European Court of Human Rights grants Interim Measures](#), 7/2/2024.

¹¹ ΕΔΔΑ, Ζ.Η. και Σ.Τ.Η. κατά Ελλάδα (αρ. προσφυγής 34712/23), Απόφαση Επί Ασφαλιστικών Μέτρων, 21 Σεπτεμβρίου 2023 σε In.gr, Πρόσφυγες: [Η Ελλάδα έχασε εκδίκαση ασφαλιστικών μέτρων για την δομή της Σάμου](#).

Τέλος, η ΕΕΔΑ εκφράζει την ανησυχία της για περιστατικά αστυνομικής βίας,¹² τα οποία εμπλέκουν συνοριοφύλακες που είχαν τοποθετηθεί στην ΚΕΔ και βρίσκονται, σύμφωνα με πληροφορίες που έλαβε η ΕΕΔΑ, υπό δικαστική διερεύνηση.

Στα θετικά καταγράφονται το γεγονός ότι στην ΚΕΔ υπήρχε παιδική χαρά και λειτουργούσε ένα νηπιαγωγείο κατά την ημέρα της επίσκεψης. Επιπλέον, περί τα 90 παιδιά πηγαίνουν σε σχολεία όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης. Ωστόσο, ο αριθμός αυτός είναι χαμηλός σε σχέση με το σύνολο των περίπου 700 παιδιών σχολικής ηλικίας που διαμένουν τη Δομή. Όπως αναφέρθηκε στην ΕΕΔΑ, αρκετά παιδιά δεν έχουν λάβει

Προσωρινό Αριθμό Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού κι έτσι, για το λόγο αυτό, δεν μπορούν να εγγραφούν στο σχολείο.

Διαχείριση αφίξεων, καταγραφές, διαδικασίες ασύλου, χορήγηση ΑΔΕΤ και ταξιδιωτικών εγγράφων

Όπως προαναφέρθηκε, οι αφίξεις αυξήθηκαν κατακόρυφα το καλοκαίρι του 2023. Αρκετές διασώσεις από το Λιμενικό Σώμα δημοσιεύθηκαν στον Τύπο την περίοδο Αυγούστου-Οκτωβρίου 2023.¹³ Οι αρχές αποδίδουν τις αλλαγές στις ροές στα οργανωμένα κυκλώματα διακίνησης μεταναστών, τα οποία επιλέγουν διαφορετικές κάθε φορά οδούς. Όπως προκύπτει από τα ευρήματα, σε κάθε βάρκα που διασώζεται, διενεργείται προκαταρτική εξέταση και εφόσον εντοπιστεί ο οδηγός αυτής, συλλαμβάνεται και κατηγορείται με το αδίκημα της διακίνησης (άρθρο 30 ν. 4251/2014). Ως προς τους λοιπούς επιβαίνοντες/διασωθέντες, εκδίδεται πράξη απέλασης με αναστολή από την Αστυνομία και οδηγούνται στην ΚΕΔ για να υπαχθούν στις διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης. Με την

¹² RSA/ProAsyl, *Αδιανόητες συνθήκες διαβίωσης στην 'υπερσύγχρονη' Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή Σάμου*, 6/2/2024.

¹³ Ενδεικτικά βλ. *Λιμενικό: Διάσωση 98 μεταναστών σε τρία διαφορετικά περιστατικά στη Σάμο*, 30/8/2023 (in.gr), *Σάμος: Το Λιμενικό εντόπισε και διέσωσε 24 μετανάστες, βορειοανατολικά του νησιού*, 01/9/2023 (iefimerida.gr).

άφιξή τους στην ΚΕΔ εκδίδεται πράξη περιορισμού της ελευθερίας εντός της ΚΕΔ, μέτρο που ισοδυναμεί με *de facto* μέτρο κράτησης, για 5 ημέρες αρχικά και μετά έως 25 ημέρες συνολικά, μέχρι να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες αυτές.

Σε συνθήκες κανονικότητας, η διαδικασία ολοκληρώνεται σε περίπου μία εβδομάδα. Σε έκτακτες συνθήκες μαζικών αφίξεων, η διαδικασία μπορεί να διαρκέσει πολύ περισσότερο. Την ημέρα της επίσκεψης της ΕΕΔΑ, σύμφωνα με την ενημέρωση από τη Διοίκηση υπήρχαν 695 για τους οποίους δεν είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης. Εφόσον ωστόσο έχουν ολοκληρώσει το πρώτο στάδιο καταγραφής (εξακρίβωση στοιχείων) τους δίνεται η δυνατότητα εισόδου-εξόδου από τη Δομή με χρήση προσωρινού εγγράφου. Το ίδιο εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση εφόσον η διαδικασία καταγραφής και ταυτοποίησης δεν ολοκληρωθεί εντός 25 ημερών. Ωστόσο, σύμφωνα με την επίσημη ενημέρωση ένας αριθμός περί των 70-80 άτομων δεν είχαν ακόμα καταγραφεί από την ΥΠΥΤ και διέμεναν ήδη στη δομή διάστημα μεγαλύτερο των 25 ημερών, χωρίς δυνατότητα εξόδου. Κατά το διάστημα αυτό βρίσκονται σε *de facto* κράτηση χωρίς να έχουν ακόμα τα δικαιώματα του αιτούντος διεθνή προστασία. Τους προσφέρεται ωστόσο φαγητό και στέγη. Σύμφωνα με πληροφορίες, τον Οκτώβριο υπήρχαν 729 Αφγανοί που δεν είχαν καταγραφεί λόγω έλλειψης διερμηνέα σε γλώσσα φαρσί ενώ τον Δεκέμβριο του 2023 υπήρχαν διαμένοντες που είχαν αφιχθεί τον Σεπτέμβριο του 2023 και δεν είχαν ακόμα ολοκληρώσει τις διαδικασίες καταγραφής. Αναφέρθηκαν επίσης περιπτώσεις όπου μεταξύ της πράξης περιορισμού της ελευθερίας για 5 ημέρες και της πράξης περιορισμού της ελευθερίας για 25 ημέρες μεσολάβησε κενό ορισμένων ημερών, οι οποίες δεν προσμετρήθηκαν στο συνολικό διάστημα (δεν βγήκε δηλαδή αναδρομικά η δεύτερη πράξη περιορισμού της ελευθερίας). Θα πρέπει να επισημανθεί ότι τόσο ο χρόνος αναμονής μέχρι την έναρξη των διαδικασιών καταγραφής στο βαθμό που δεν επιτρέπεται η έξοδος από τη Δομή, όσο και ο περιορισμός της ελευθερίας εντός της ΚΕΔ, βάσει απόφασης περιορισμού της ελευθερίας σύμφωνα με το άρθρο 40 του ν. 4939/2022 (αρχικά 5ήμερης και εν συνεχεία με δυνατότητα παράτασης μέχρι 25 ημέρες), αποτελούν *de facto* μέτρο κράτησης και θα πρέπει να ισχύουν οι βασικές εγγυήσεις για την εφαρμογή μέτρου στέρησης της ελευθερίας. Υπενθυμίζεται επιπλέον ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη εκκινήσει διαδικασία επί παραβάσει, αποστέλλοντας προειδοποιητική επιστολή στις ελληνικές Αρχές, ακριβώς εξαιτίας της εφαρμογής της συγκεκριμένης διάταξης η οποία έχει ως αποτέλεσμα την γενικευμένη και αδιάκριτη *de facto* κράτηση όλων των νεοαφιχθέντων

αιτούντων άσυλο στις ΚΕΔ των ελληνικών νησιών, κατά παράβαση των εγγυήσεων του Δικαίου της Ένωσης.¹⁴

Πρόσφατη πρακτική που αναφέρθηκε από τις αρχές και τις οργανώσεις είναι **η άρση του γεωγραφικού περιορισμού του δελτίου αιτούντος διεθνή προστασίας και η δυνατότητα νόμιμης αναχώρησης από την ΚΕΔ με την υπογραφή υπεύθυνης δήλωσης** από τον αιτούντα διεθνή προστασία ότι επιθυμεί τη διακοπή υλικών συνθηκών παροχής από το κράτος. Προϋπόθεση αποτελεί να έχει ο ίδιος εξασφαλίσει κατάλυμα στην ενδοχώρα και να δηλώσει τη νέα διεύθυνσή του προκειμένου για τη συνέχιση της διαδικασίας ασύλου από το αρμόδιο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου. Με την υπογραφή της δήλωσης αυτής παραιτείται του δικαιώματός του να ζητήσει στέγαση σε δομή φιλοξενίας αιτούντων διεθνή προστασία στην ενδοχώρα, οικονομικά βοήθημα ή άλλη υλική παροχή. Η ενημέρωση του αιτούντος για τις συνέπειες της υπογραφής της υπεύθυνης δήλωσης γίνεται πλέον με διερμηνέα, χωρίς ωστόσο αυτές να γίνονται κατανοητές στο πλήρες εύρος τους από τους αιτούντες σύμφωνα με μαρτυρίες. Με δεδομένες τις συνθήκες υποδοχής/διαβίωσης που επικρατούν στην ΚΕΔ Σάμου, η ΕΕΔΑ τονίζει ότι η απαίτηση οι αιτούντες άσυλο να παραιτηθούν από τα δικαιώματά τους σε παροχή συνθηκών υποδοχής, στέγασης, οικονομικό βοήθημα ή άλλη υλική παροχή, όπως αυτά κατοχυρώνονται από την εθνική νομοθεσία, προκειμένου αυτοί να μπορέσουν να αναχωρήσουν νομίμως από την ΚΕΔ Σάμου, είναι δυσανάλογη. Ιδίως λαμβάνοντας υπόψη ότι τα δικαιώματά αυτά συνδέονται άμεσα με τον πυρήνα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, καθώς αποσκοπούν στην παροχή ενός ελάχιστου «αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης», «το οποίο να διασφαλίζει τη συντήρησή τους και να προστατεύει τη σωματική και την ψυχική τους υγεία».¹⁵

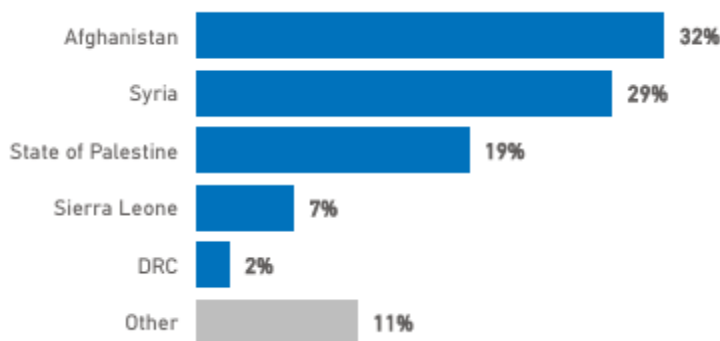
Από την άλλη, άρση περιορισμού της ελευθερίας γίνεται και εφόσον εγκριθεί η μετακίνησή του στην ενδοχώρα (οργανωμένες μετακινήσεις από το κράτος) ή λάβει καθεστώς διεθνούς προστασίας. Στην τελευταία περίπτωση, έχει προθεσμία 30 ημερών να αποχωρήσει από τη δομή. Κατά το παρελθόν, όταν ο αριθμός των διαμενόντων ήταν μικρός, υπήρχε μια σχετική

¹⁴ ECRE, Greece: Infringement Letters from the European Commission, NGOs Urge More Oversight on Greek Islands, Joint Civil Society Rule of Law Submission, Hundreds of Thousands 'Prevented' Entry, 3 Φεβρουαρίου 2023, <https://ecre.org/greece-infringement-letters-from-the-european-commission-ngos-urge-more-oversight-on-greek-islands-joint-civil-society-rule-of-law-submission-hundreds-of-thousands-prevented-entr/>

¹⁵ Οδηγία 2013/33/ΕΕ, αιτιολογική σκέψη 11 και άρθρο 17(2)

ανεκτικότητα και επιείκεια ως προς την αναγκαστική εκτέλεση της απόφασης. Το τελευταίο διάστημα, λόγω και της άμεσης ανάγκης για στέγαση νέων αφίξεων, η απομάκρυνση των αναγνωρισμένων προσφύγων και δικαιούχων επικουρικής προστασίας από τη δομή γίνεται αυστηρά μετά από 30 ημέρες οπότε και ακυρώνονται οι κάρτες εισόδου-εξόδου τους. Το ενταξιακό πρόγραμμα HELIOS έχει σταματήσει και αναμένεται να επανεκκινήσει. Συνέπεια αυτού έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο αναγνωρισμένοι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας να διαβιούν στο Βαθύ της Σάμου σε καθεστώς αστεγίας μέχρι και την έκδοση των ταξιδιωτικών τους εγγράφων και της Άδειας Διαμονής Ενιαίου Τύπου από την Αστυνομία. Η διαδικασία αυτή καθυστερεί λόγω φόρτου εργασίας σε συνδυασμό με την υποστελέχωση του αρμόδιου Γραφείου.

Ως προς τη διαδικασία ασύλου, η καταγραφή πλέον του αιτήματος γίνεται από την Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης. Ομοίως και η έκδοση κάρτας αιτούντος διεθνή προστασία. Καθυστερήσεις σημειώνονται τελευταία λόγω έλλειψης χειριστών. Την περίοδο που η ΕΕΔΑ επισκέφθηκε τη Σάμο, τα ραντεβού για συνέντευξη προσδιορίζονταν τον Σεπτέμβριο 2024. Ωστόσο, καθώς είχαν επανεκκινήσει οι οργανωμένες μετακινήσεις αιτούντων στην ενδοχώρα, ακυρώνονταν προγραμματισμένες συνεντεύξεις και γινόταν επαναπρογραμματισμός ώστε να εξυπηρετηθούν γρηγορότερα οι αιτούντες διεθνή προστασία. Στις αρχές του φθινοπώρου ενεργοποιήθηκε η παράγραφος 7 του άρθρου 87 του ν. 4939/2022 περί παράλειψης της συνέντευξης όταν είναι δυνατή η αναγνώριση καθεστώτος διεθνούς προστασίας από τα στοιχεία του φακέλου. Η εν λόγω διαδικασία εφαρμόζεται για πολίτες Σουδάν, Υεμένης, Ερυθραίας και Παλαιστίνιους, και για πολίτες Συρίας και Αφγανιστάν, εφόσον η αίτηση τους κριθεί παραδεκτή κατ' εφαρμογή των διατάξεων της Ασφαλούς Τρίτης Χώρας. Οι αιτούντες από τις συγκεκριμένες χώρες καταγωγής αποτελούν και την πλειοψηφία των αιτούντων στο Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Σάμου.

Πηγή: Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες
Εβδομαδιαίο δελτίο για Σάμο (5-11/2/2024), Πληθυσμός στην ΚΕΔ

Παράπονα αναφέρθηκαν ως προς την ελλιπή ενημέρωση των αιτούντων διεθνή προστασία για τις αλλαγές στις διαδικασίες ασύλου που επηρεάζουν την πορεία του αιτήματος καθενός με διαφορετικό τρόπο. Επιπλέον, η ποιότητα των αποφάσεων επί των αιτημάτων διεθνούς προστασίας ορισμένες φορές είναι εξαιρετικά χαμηλή όπως για παράδειγμα αναφορικά με τα διεμφυλικά άτομα όπου σε δύο περιπτώσεις ένα τρανς πρόσωπο έχει απορριφθεί ως μη αξιόπιστο λόγω σύγχυσης του χειριστή μεταξύ της ταυτότητας φύλου και του σεξουαλικού προσανατολισμού. Τέλος, το γραφείο διαβατηρίων της αστυνομίας είναι υποστελεχωμένο και τα ραντεβού που δίνονται για την άδεια διαμονής στους αναγνωρισμένους δικαιούχους διεθνούς προστασίας και για διαβατήριο, κατά τον ως άνω χρόνο της επίσκεψης, ήταν για τον Ιούνιο 2024.

Συμπερασματικά, η ΕΕΔΑ διαπιστώνει ότι, μολονότι η ΚΕΔ κατασκευάστηκε, κατόπιν 100% χρηματοδότησης ύψους 38 εκατομμυρίων ευρώ¹⁶ και συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, για να εξυπηρετεί πληθυσμό περίπου 3.000 ατόμων και να «διασφαλίζει αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης του διαμένοντος πληθυσμού αλλά και την ορθή υλοποίηση των απαραίτητων διαδικασιών υποδοχής και ταυτοποίησης»,¹⁷ με τις πρώτες μαζικές αφίξεις το 2023 εμφανίστηκαν οι αδυναμίες διαχείρισης του συστήματος.

¹⁶ <https://migration.gov.gr/ked-samoy-kleisti-elegchomeni-domi-samoy/>

¹⁷ <https://migration.gov.gr/o-y-poyrgos-metanasteysis-kai-asyloy-k-notis-mitarakis-egkainiase-ti-nea-kleisti-elegchomeni-domi-sti-samoy/>

Σταθερές είναι οι ελλείψεις σε ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό (οι οποίες χρονίζουν) ενώ όλες οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες (υποδοχής, ασύλου) είναι υποστελεχωμένες. Το δε προσωπικό αυτών απασχολείται στην πλειοψηφία του με συμβάσεις ορισμένου χρόνου (ΣΟΧ) ή μέσω ΟΑΕΔ ή με διάθεση από τον Οργανισμό της ΕΕ για το Άσυλο. Η θέση του Διοικητή της δομής, κατά το διάστημα επίσκεψης της ΕΕΔΑ, ήταν επίσης κενή. Κενά εντοπίστηκαν και στις υπηρεσίες που παρέχονται από ιδιώτες τρίτους, όπως πχ μετακίνηση αιτούντων διεθνή προστασία στην ενδοχώρα, παροχή διερμηνείας και τροφοδοσία της δομής με βυτία νερού. Τεράστιες ελλείψεις επίσης διαπιστώθηκαν σε φάρμακα και ρουχισμό/παπούτσια Και στην παροχή τρεχούμενου νερού στη Δομή. Τέλος, όπως προεκτέθηκε, οι συνθήκες στέγασης, δεν πληρούν τα ευρωπαϊκά πρότυπα λόγω συνωστισμού, έλλειψης ιδιωτικότητας, έλλειψης απαραίτητου εξοπλισμού (κρεβάτι), τρεχούμενου νερού και ντους.

Συστάσεις

Δεδομένων των ανωτέρω, η ΕΕΔΑ καλεί την Πολιτεία:

- Να εξασφαλίσει άμεσα **επαρκή και σταθερή υδροδότηση** στη Δομή για όλους τους αιτούντες διεθνή προστασία καθώς υπάρχουν σοβαροί κίνδυνοι για την υγεία των διαμενόντων από την τεράστια έλλειψη υδροδότησης στη δομή.
- Να εξασφαλίσει άμεσα την **καταγραφή ατόμων** που έχουν ήδη αφιχθεί στο νησί και φιλοξενούνται στη δομή υπό καθεστώς *de facto* κράτησης. Η προστασία από την αυθαίρετη κράτηση αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα.
- Να **τροποποιήσει την διάταξη του άρθρου 40 ν. 4939/2022** σύμφωνα με τις εγγυήσεις του Δικαίου της Ένωσης και να αναθεωρήσει την πρακτική του γενικευμένου και αδιάκριτου περιορισμού εντός της ΚΕΔ όλων των νεοεισερχόμενων πολιτών τρίτων χωρών – αιτούντων άσυλο.
- Να εξασφαλίσει **αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης** σε όλους όσους/ες διαμένουν στην ΚΕΔ Σάμου, λαμβάνοντας σε κάθε περίπτωση ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ή ευαλωτότητες. **Η διαμονή σε κοινόχρηστους χώρους (π.χ. εστιατόριο) ή διοικητικούς χώρους, οι οποίοι από την κατασκευή τους δεν προορίζονται για χρήση στέγασης και διαμονής, ακόμα και προσωρινής σε καμία περίπτωση δεν είναι σύμφωνη με τα πλέον βασικά πρότυπα.**

- Να παράσχει επαρκή και κατάλληλη **ιατροφαρμακευτική περίθαλψη** στον φιλοξενούμενο πληθυσμό, αντιμετωπίζοντας το ζήτημα αυτό κατά ύψιστη προτεραιότητα. Οι νεοαφιχθέντες πολίτες τρίτων χωρών αποτελούν έναν ήδη ευάλωτο πληθυσμό, εξαιτίας του μεταναστευτικού ταξιδιού, ενώ πολλοί μεταξύ αυτών εισέρχονται στη χώρα μας συνεπεία πολέμων, διωγμών, βίας ή βασανιστηρίων στις χώρες καταγωγής, εξαιτίας των οποίων υποφέρουν από πολλαπλά ψυχικά και σωματικά τραύματα ή είναι σε ιδιαίτερα ευάλωτη θέση λόγω ηλικίας, φύλου, κατάστασης εγκυμοσύνης ή άλλο παράγοντα όπως ορίζει ο νόμος. **Ο εντοπισμός και η παροχή κατάλληλης ιατρικής φροντίδας και ψυχοκοινωνικής στήριξης των πολιτών τρίτων χωρών που ανήκουν σε ευάλωτη ομάδα συνιστά νομική και ηθική υποχρέωση της Πολιτείας.**
- Να διασφαλίζει την απαραίτητη **διερμηνεία** για κάθε διοικητική ή δικαστική διαδικασία που εμπλέκονται πολίτες τρίτων χωρών. Διερμηνείς στις βασικές γλώσσες του μεταναστευτικού πληθυσμού, ο οποίος σταθερά έρχεται στην Ελλάδα από Συρία, Αφγανιστάν, Παλαιστίνη, Πακιστάν, Μπαγκλαντές, Σουδάν, Σομαλία, Νιγηρία κ.λπ. πρέπει να είναι διαθέσιμοι στην Υπηρεσία Υποδοχής, στην Υπηρεσία Ασύλου, στην Αστυνομία και το Λιμενικό, στα Δικαστήρια και στο Νοσοκομείο. **Η ΕΕΔΑ εδώ και χρόνια έχει τονίσει την καίρια σημασία της ύπαρξης της κατάλληλης διερμηνείας σε γλώσσα που καταλαβαίνει ο πολίτης τρίτης χώρας ως βασική προϋπόθεση αλλά και εγγύηση για την απόλαυση θεμελιωδών δικαιωμάτων.**
- Να διασφαλίσει την άμεση **πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου** και την **δίκαιη και αποτελεσματική εξέταση των αιτημάτων.**
- Να επισπεύσει τις **διαδικασίες στελέχωσης** των δομών υποδοχής στα νησιά και φιλοξενίας στην ενδοχώρα με μόνιμο προσωπικό όλων των ειδικοτήτων ώστε να καλύπτονται στοιχειωδώς οι ανάγκες του φιλοξενούμενου πληθυσμού. **Η απασχόληση προσωπικού ορισμένου χρόνου δεν συμβάλλει στη βιωσιμότητα και τη διατήρηση της τεχνογνωσίας που αποκτάται στο πεδίο ενώ οδηγεί εκ των πραγμάτων σε κενά στην παροχή υπηρεσιών λόγω της προσωρινότητας και επισφάλειας των εργαζομένων και του χρόνου που απαιτείται για τις διαδικασίες πρόσληψης (προκήρυξη, πρόσληψη, ανανέωση κ.λπ.).**

- Να αναθεωρήσει το **σχεδιασμό και τους κανόνες λειτουργίας των Κλειστών Ελεγχόμενων Δομών** στα νησιά ώστε να τις καταστήσει **περισσότερο φιλικές για τη φιλοξενία** μεταναστευτικού και προσφυγικού πληθυσμού που φθάνει στην Ελλάδα διασχίζοντας επικίνδυνες μεταναστευτικές οδούς και φέρει βιώματα και τραύματα από τις χώρες καταγωγής όπου ζούσε σε κατάσταση πολέμου, ακραίας φτώχειας ή διωγμού. Το αίσθημα ασφάλειας είναι σημαντικό για τη διαχείριση ενός μεγάλου αριθμού διαμενόντων τόσο για τους ίδιους όσο και για τους εργαζόμενους στις δομές. Ωστόσο, εξίσου σημαντικό είναι και το αίσθημα φιλοξενίας και καλλιέργειας εμπιστοσύνης προς τις αρχές για την ομαλή ενσωμάτωση του πληθυσμού αυτού στις χώρες υποδοχής.
- Να διασφαλίσει την αποτελεσματική **διερεύνηση όλων των καταγγελιών** για **αστυνομική βία και ρατσιστική βία** με διαφανή διαδικασία.